

WIESŁAW BAR

SPRAWY BEATYFIKACYJNE
ROBERTA SCHUMANA I ALCIDEGO DE GASPERIEGO
W ASPEKCIE ICH WALORU EKLEZJALNEGO

Pojęcie waloru eklezjalnego (*momentum ecclesiale*) doczekało się już opracowań, zarówno w zakresie teoretycznym, jak też praktycznym – w odniesieniu do spraw zakończonych aktem beatyfikacji lub kanonizacji¹. Dlatego w pierwszej części artykułu przypomniane zostaną tylko wybrane zagadnienia prawno-kanonizacyjne (I), szczególnie wiążące się z procesami beatyfikacyjnymi Sług Bożych – Roberta Schumana i Alcidego De Gasperiego. Stan tych spraw zostanie przedstawiony w części drugiej (II). Natomiast w ostatniej, wyeksponowane zostanie ich znaczenie dla Kościoła i Europy (III).

Prof. dr hab. WIESŁAW BAR OFMConv – kierownik Katedry Prawa Kanonizacyjnego i Sakramentów Świętych, Instytut Prawa Kanonicznego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: wiesbar@interia.pl

¹ Zob. np.: P. DELOOZ, *Pour une étude sociologique de la sainteté den l'Église catholique*, „Archives de Sociologie des Religions” 13 (1961), s. 16-43; TENŻE, *Sociologie et canonisation*, Liège-La Haye: Faculte de Droit 1969; H. MISZTAL, *Znaczenie społeczne beatyfikacji i kanonizacji*, „Roczniki Nauk Prawnych” 9 (1999), z. 2, s. 84; TENŻE, *Walor społeczny kanonizacji na przykładzie sprawy Anny Jenke (1921-1976)*, „Roczniki Nauk Prawnych” 10 (2000), z. 2, s. 155-169; E. NOWAK, *L'evangelizzatore del terzo millennio è sinonimo di santo: beatificazzioni e canonizzazzioni nella pastorale della nuova evangelizzazione*, [w:] *Las Causas de canonización hoy. Teología y Derecho*, red. R. Quintana Bescós, Madrid: Delegación Episcopal para las Causas de los Santos de la Archidiócesis de Madrid 2003, s. 169-202; W. BAR, *Walor eklezjalny beatyfikacji i kanonizacji*, [w:] *Przygotowanie sprawy beatyfikacyjnej*, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin: Wydawnictwo KUL 2010, s. 57-98.

I. *MOMENTUM ECCLESIALE* W MYŚLI TEOLOGICZNEJ I PRAWIE KANONIZACYJNYM

Wykazanie znaczenia kanonizacji, później także beatyfikacji, było ściśle wymagane od początków Kościoła, tj. kanonizacji pierwszych męczenników, a następnie tych, którzy dali świadectwo o Chrystusie doskonałym życiem według Ewangelii, czyli wyznawców. Podstawą kultu tych drugich była heroiczność cnót, pokuty i umartwienia, a gwarantem i potwierdzeniem świętości – cuda².

Z etymologicznego punktu widzenia, warto zwrócić uwagę na słowo *momentum*. W słownikach, w tym A. Jougana, podawane są następujące jego znaczenia: „1. siła poruszająca, nacisk, popęd, ruch, poruszenie; 2. rozstrzygnięcie, znaczenie, ważność”³. Obydwa znaczenia mają zastosowanie w sprawach kanonizacyjnych; w interesującym nas zakresie, zwłaszcza drugie.

Z kolei kontekst kościelny (*ecclesiale*) każdej sprawy i aktu beatyfikacji lub kanonizacji wynika nie tyle z faktu podjęcia decyzji przez papieża, co z celu, któremu ma służyć. Przypominał go m.in. Jan Paweł II w przemówieniu do Polaków przybyłych do Rzymu na kanonizację o. Maksymiliana Marii Kolbego: „święci i błogosławieni są w dziejach po to, ażeby stanowić trwałe punkty odniesienia na tle przemijania człowieka i świata. To, co się w nich wyraża jest trwałe i nieprzemijające. Świadczy o wieczności. Z tego świadectwa stale na nowo czerpie człowiek świadomość swego powołania i pewność przeznaczeń. W tym kierunku święci prowadzą Kościół i ludzkość”⁴. Jan Paweł II powracał do tej sprawy w wielu dokumentach. Z uwagi na stan świecki Schumana i De Gasperiego w Ko-

---

² H. MISZTAŁ, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. 2, Sandomierz-Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne Sandomierskie 2003, s. 147-149.

³ A. JOUGAN, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Warszawa: Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej 1992, s. 429.

⁴ JAN PAWEŁ II, *Audiencja generalna dla Polaków* (11.10.1982) „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 9 (33) 1982, nr 3, s. 1. W encyklice *Veritatis splendor* napisał: „Męczennicy, a wraz z nimi wszyscy święci Kościoła, dzięki wymownemu i porywającemu przykładowi ich życia, do głębi przemienionego blaskiem prawdy moralnej, rzucają jasny płomień światła na każdą epokę dziejów, budząc zmysł moralny”. Zob. IOANNES PAULUS PP. II, *Litterae encyclicae Veritatis Splendor de quibusdam quaestionibus fundamentalibus doctrinae moralis Ecclesiae* (6.08.1993), AAS 85 (1993), s. 1133-1228; tekst polski w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków: Znak 1996, s. 613-614, nr 93. Mówił o tym wielokrotnie, np. przy okazji kanonizacji: „Męczeństwo [...] znajduje zwieńczenie w [...] liturgii beatyfikacyjnej, w której oddajemy w szczególny sposób chwałę Bogu: *Te martyrum candidatus laudat exercitus*. Bóg, który poprzez uroczysty akt Kościoła – to znaczy przez batyfikację – wieńczy nagrodą ich zasługi, zarazem ujawnia łaskę, którą ich obdarował, jak głosi liturgia: *Eorum coronado, tua dona coronas* (Missale Romanum, *Prefatio de Sanctis I*)”.

ściele, wypada przywołać przynajmniej dwa: *Christifideles laici*⁵ o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II (z 30 grudnia 1988 r.) oraz posynodalną adhortację dedykowaną Europie. W tej drugiej wskazano, że liczni świadkowie wiary chrześcijańskiej są wielkim znakiem nadziei, „który mamy podziwiać i naśladować. Potwierdzają oni żywotność Kościoła; jawią się jako światło dla Kościoła i dla ludzkości, ponieważ pozwolili zajaśnieć w ciemnościach światłu Chrystusa”⁶.

Aby osiągnąć powyższy cel kandydaci muszą być znani. Na podstawie myśli teologicznej i wielowiekowej praktyki kanonizacyjnej, naukę Kościoła w tym zakresie opracował Prosper Lambertini, późniejszy papież Benedykt XIV⁷. Przypominał, że od początku akt kanonizacji i beatyfikacji jest uwielbieniem Boga, oddaniem czci Bogu w Trójcy Jedynemu i zarazem darem dla Kościoła⁸. Dlatego polecił sprawdzać, czy kandydat jest znany z wybitnych zasług dla Kościoła, najpierw w zakresie nauki katolickiej, ewangelizacji narodów, a następnie z oddania posłudze, umacniania i wspierania moralnie wiernych. Istotne też były prośby osób o wielkim poważaniu w Kościele, w państwach czy grupach wiernych⁹.

Jak podkreśla H. Misztal, walor eklezjalny to inaczej walor społeczny, czyli oddziaływanie społeczne kanonizacji czy beatyfikacji, świętego lub błogosławionego na współczesnych ludzi. Z prawnokanonizacyjnego punktu widzenia walor eklezjalny jest to „teologiczna idea socjologicznego znaczenia beatyfikacji i kano-

⁵ IOANNES PAULUS PP. II, Adhortatio apostolica post-synodalis *Christifideles laici* de vocatione et missione Laicorum in Ecclesia et in mundo (30.12.1988), AAS 81 (1989), s. 393-521; tekst polski w: „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 12 (109) 1988, s. 9-24, nr 39.

⁶ TENZE, Adhortatio apostolica post-synodalis *Ecclesia in Europa* vivente nella sua Chiesa, sorgente di speranza per l'Europa (28.06.2003); tekst polski w: „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 24 (2003), nr 7-8, s. 8.

⁷ Jego pontyfikat przypadł na lata 1740-1758. Wcześniej ten wybitny kanonista opracował monumentalne (7. tomowe) dzieło *De Servorum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione* (zob. wyd. Prati: in Typographia Aldina 1839-1941).

⁸ Por. formuła kanonizacji: „Ad honorem Sanctae et Individuae Trinitatis, ad exaltationem fidei catholicae et vitae christianae incrementum, autoctortate Domini nostri Iesu Christi, beatorum Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, matura deliberatione praehabita et divina ope saepius implorata, ac de plurimorum Fratrum Nostrum consilio, Beatum N. Sanctum esse decernimus et definimus, ac Sanctorum Catalogo adscribimus, statuantes eum in universa Ecclesia inter Sanctos pia devotione recolere debere. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti”. Zob. też: CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, *Nota illustrativa sobre la fórmula conclusiva de la 'Professio fidei'* (29.6.1998), „L'Osservatore Romano” 30 junio – 1 de julio 1998, s. 4, nr 11; tekst polskim w: „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 19 (1998), nr 10, s. 16-19.

⁹ Zob. H. MISZTAŁ, *Kanonizacja równoznaczna*, „Prawo Kanoniczne” 21 (1978), nr 3-4, s. 189-215.

nizacji”¹⁰. Zatem, każda beatyfikacja i kanonizacja ma również charakter dydaktyczny. Kościół w tych aktach zanosí do Boga dziękczynienie za wiernych obdarzonych tą szczególną łaską, że trwali przy nim w czasie próby (męczeństwa) i w codziennym życiu prowadzonym zgodnie z powołaniem, a zarazem proponuje też świętych i błogosławionych żyjących na ziemi, jako przykłady świętości, do której zostali wszyscy wezwani oraz jako niebieskich orędowników¹¹.

Z tej potrójnej roli świętych wypływa postulat przedstawiania postaci, „których życie ma wymiar szczególnie aktualnego przykładu i jest jakimś specyficznym wyzwaniem dla współczesnego człowieka”¹². Papież Benedykt XVI apelował, aby konferencje biskupów dokonywały wyboru kandydatów do chwały ołtarzy w ten sposób, by ludziom „ukazać aktualne, wciąż inspirujące postaci”¹³.

Przytoczone wyżej nauczanie papieży, znajduje odbicie również w obowiązującym prawie kanonicznym. Co prawda w Kodeksach¹⁴ nie znajduje się termin „walor eklezjalny”, ale istotna treść zawarta jest choćby w kan. 884 i 1236 KKKW oraz w kan. 1186 KPK/83: „Kościół [...] popiera prawdziwy i autentyczny kult innych Świętych, których przykładem wierni budują się i wstawiennictwem są wspomagani”. Natomiast wyraźne dyspozycje odnoszące się do weryfikowania waloru eklezjalnego na etapie przygotowania sprawy oraz w trakcie procesu beatyfikacyjnego zawarte są w specjalnej ustawie – konstytucji apostolskiej *Divinus perfectionis Magister*¹⁵, którą Jan Paweł II promulgował 25 stycznia 1983 r. Postanowił, że biskup właściwy dla sprawy „1. Zażąda od postulatora sprawy

¹⁰ TENŻE, *Znaczenie społeczne beatyfikacji i kanonizacji*, „Roczniki Nauk Prawnych” 9 (1999), z. 2, s. 84; TENŻE, *Walor społeczny kanonizacji na przykładzie sprawy Anny Jenke*, s. 157-158.

¹¹ Zob. NOWAK, *L'evangelizzatore del terzo millennio è sinonimo di santo*, s. 169-202. Przypomina o tym wielokrotnie liturgia wspomnień świętych i błogosławionych, np. Prefacja na dzień pasterza, która wskazuje, że „jego przykład nas umacnia w dobrym życiu, jego słowa nas pouczają, a jego wstawiennictwo wyprasza nam Twoją [Boże] opiekę”. *Mszał Rzymski dla diecezji polskich*, Poznań: Pallottinum 1986, s. 90*.

¹² Kard. Z. GROCHOLEWSKI, „Niedziela”, 18.04.1999.

¹³ *Potrzebujemy Boga o ludzkim obliczu. Wywiad Benedykta XVI udzielony niemieckim mediom przed planowaną na początek września pielgrzymką do Bawarii*, „Wiadomości KAI” 34 (751) 2006, s. 24.

¹⁴ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań: Pallottinum 1984 [dalej cyt.: KPK/83]; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (18.10.1990), AAS 82 (1990), s. 1033-1363; tekst polski w: *Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich promulgowany przez Papieża Jana Pawła II*, tł. L. Adamowicz, M. Dyjakowska, Lublin: Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium” 2002 [dalej cyt.: KKKW].

¹⁵ IOANNES PAULUS PP. II, *Constitutio Apostolica Divinus perfectionis Magister. Modus procedenti in Causarum canonizationis instructione recognoscitur et Sacrae Congregationis pro Causis Sanctorum nova datur ordinatio* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 349-355.

[...], dokładnej informacji o życiu Sługi Bożego a także powodów, które wydają się przemawiać za prowadzeniem sprawy kanonizacyjnej”. Ta zasada postępowania, została rozwinięta w *Normach Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, które należy zachować przy prowadzeniu dochodzenia przez Biskupów w sprawach kanonizacyjnych z 7 lutego 1983 r.*¹⁶ Do zadań postulatora „przede wszystkim należy przeprowadzenie poszukiwań odnośnie do życia Sługi Bożego, o którego chodzi, także opinii świętości, jak również ważności sprawy dla życia Kościoła i o tym poinformowanie Biskupa” (nr 3b). Postulator osobiście musi być przekonany, co do istnienia waloru eklezjalnego sprawy; fakt ten ma wykazać w prośbie o rozpoczęcie sprawy (*supplex libellus*). Ten element jest bardzo ważny dla prezentowanych spraw, zwłaszcza w odniesieniu do procesu De Gasperiego.

Cytowane wyżej przepisy należy interpretować z uwzględnieniem instrukcji Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych *Sanctorum Mater* z 2007 r.¹⁷ W art. 17 instrukcji powtórzono najpierw normę z aktów normatywnych: „Postulator prowadzi przede wszystkim poszukiwania na temat życia sługi Bożego, które są użyteczne do poznania opinii świętości lub męczeństwa, opinii znaków i waloru eklezjalnego sprawy” (§ 1), następnie precyzuje, że postulator aby mógł wykazać znaczenie sprawy dla Kościoła sam musi poznać życie kandydata do chwały ołtarzy, jego działalność, zwłaszcza to, co decyduje o opinii świętości, i sprawdzić, czy spełnione są wymagania prawa kanonicznego. Aby uczynił to w sposób pogłębiony, swoją pracę ma prowadzić w rzeczywistym środowisku życia i śmierci (i opinii świętości) kandydata na ołtarze. W tym celu w *Sanctorum Mater* nakazano, by postulator (lub wicepostulator) rezydował w diecezji lub eparchii (art. 15 § 1).

Ocena pracy postulatora należy do biskupa: „Biskup winien ocenić dokumentację dla upewnienia się o istnieniu opinii świętości lub męczeństwa i opinii znaków oraz ocenić walor eklezjalny sprawy” (art. 8 § 2). Dopiero wtedy „może przyjąć prośbę o rozpoczęcie sprawy (art. 40 § 1). Ponadto, zgodnie z *Normami* (nr 11a) oraz Instrukcją *Sanctorum Mater*, biskup ma obowiązek zwrócenia się

¹⁶ SACRA CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM, *Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis* (7.02.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 396-403.

¹⁷ CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM, *Sanctorum Mater. Istruzione per lo svolgimento delle Inchieste diocesane o eparchiali nelle Cause dei Santi* (17.05.2007), AAS 99 (2007), s. 465-510; „Communicaciones” 39 (2007), nr 2, s. 221-268; zob. J.L. GUTIÉRREZ, *La instrucción „Sanctorum Mater” de la Congregación de las Causas de los Santos*, „Ius Canonicum” 48 (2008), nr 96, s. 631-661; W. BAR, *Przed „Sanctorum Mater”*, [w:] *O „Sanctorum Mater”*, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich 2008, s. 21; M. SITARZ, *Miejsce instrukcji w hierarchii aktów normatywnych*, [w:] *O „Sanctorum Mater”*, s. 37-39.

„do Konferencji Episkopatu, przynajmniej regionalnej, z prośbą o wyrażenie opinii na temat słuszności rozpoczęcia sprawy” (art. 41 § 1)¹⁸. Pisząc zaś do Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o *nihil obstat* dla sprawy, do prośby ma dołączyć notatkę, „w której podaje dane biograficzne sługi Bożego (data, miejsce, diecezja urodzenia i śmierci, jego aktywność w Kościele, itp.) i na temat waloru eklezjalnego sprawy” (art. 45 § 1).

Walor eklezjalny każdej sprawy weryfikuje się w czasie procesu kanonizacyjnego na terenie diecezji. Zgromadzony wówczas materiał poddawany jest osądowi w toku merytorycznych dyskusji w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. W przypadku pozytywnej decyzji, co do udowodnienia męczeństwa lub heroicznego cnót Sługi Bożego, walor znajduje swój wyraz w dekrecie o heroicznosci cnót albo o męczeństwie. W formie bardziej rozwiniętej przedstawiany jest w homilii wygłaszanej w trakcie uroczystości kanonizacyjnej lub beatyfikacyjnej lub w okolicznościowym przemówieniu.

II. SPRAWY BEATYFIKACYJNE ROBERTA SCHUMANA I ALCIDEGO DE GASPERIEGO

Przechodząc do konkretnych spraw beatyfikacyjnych, wypada najpierw wyrazić uznanie dla opracowania P. Kosteckiego pod tytułem *Robercie Schumanie, módl się za nami!*, opublikowanego przed czterema laty w czasopiśmie „Pressje”. Co prawda ubolewa on, że Schumana „proces toczy się bez specjalnego zainteresowania mediów nie tylko polskich, ale też francuskich, brukselskich i watykańskich. A toczy się już od 21 lat”¹⁹, to należy dodać, że dzieje się tak, jak powinno być, zwłaszcza w odniesieniu do tych ostatnich. Wyszukiwarki wskazują, że już wielokrotnie media wyznaczały terminy nie tylko beatyfikacji, ale i kanonizacji Schumana oraz De Gasperiego, i to w czasie gdy procesy nie wyszły z fazy diecezjalnej. Ten fakt upewnia mnie o celowości podjęcia i przedstawienia prezentowanego tematu.

W kręgu zainteresowań mediów nie powinny być same procesy beatyfikacyjne, lecz Słudzy Boży. Aktorzy spraw (m.in. poprzez postulacje), powinni kierować uwagę na ich cnoty, wyznawane wartości.

---

¹⁸ W katolickich Kościołach wschodnich „do Synodu Biskupów Kościołów Patriarchalnych lub do Kościołów Arcybiskupich Większych, lub do Rady Hierarchów Kościołów Metropolitalnych *sui iuris*” (§ 2).

¹⁹ P. KOSTECKI, *Robercie Schumanie, módl się za nami!*, „Pressje” t. 26/27 (2011), s. 101.

W kontekście tematu, najpierw należy przedstawić (niektórym tylko przypomnieć) najważniejsze fakty z historii toczących się spraw beatyfikacyjnych, a w ich ramach procesów.

1. ROBERT SCHUMAN (29.06.1886-4.09.1963)

Dnia 7 września 1963 r. w katedrze w Metz zgromadziły się tłumy wiernych na jego pogrzebie. Sława świętości spowodowała, że trzy lata po pogrzebaniu go na cmentarzu w Scy-Chazelles, w małej wiosce w Lotaryngii, jego doczesne szczątki zostały przeniesione do zabytkowego kościoła (z XIV w.), znajdującego się naprzeciw domu rodzinnego R. Schumana.

W dniu 15 sierpnia 1988 r. powstał Instytut Świętego Benedykta, Patrona Europy, fundowany przez prof. R. Lejeune (+2008), byłego bliskiego współpracownika R. Schumana. Tworząca go grupa katolików świeckich (francuskich, niemieckich i włoskich) zainicjowała sprawę beatyfikacyjną, a Instytut jest powodem (aktorem) w tejże. Tak określił on swój cel: „promocja w sercu Kościoła i świata blasku domniemanej świętości Roberta Schumana (1886/63) i modlitwa w tej sprawie”²⁰.

Kanoniczne otwarcie procesu beatyfikacyjnego przez biskupa P. Raffin OP, nastąpiło w Scy-Chazelles 9 czerwca 1990 r. Proces nabrał przyśpieszenia po powołaniu na postulatora sprawy w diecezji kan. J. Josta, kapłana diecezji Metz (12 czerwca 2002 r.).

Równoległe z przesłuchaniem ponad 200 świadków, głównie polityków, współpracowników Sługi Bożego, trwały prace komisji historycznej pod przewodnictwem prof. J. Moesa i teologicznej na czele z dr. G. Villarosem. W przypadku tej ostatniej popełniono błąd, bo cenzorzy powinni działać niezależnie. Powołani jako Komisja teologiczna dokonali cenzury pism. Komisja historyczna zebrała dokumenty i dokonała analizy wpływu na historię współczesną. Zgromadzono ok. 750 dokumentów związanych z życiem i działalnością Sługi Bożego. Łącznie akta liczą ponad 50 000 stron.

Dnia 29 maja 2004 bp P. Raffin w Scy-Chazellas przewodniczył ostatniej sesji procesu beatyfikacyjnego na terenie diecezji. Nastąpiło urzędowe zamknięcie jego akt. Oryginał został zdeponowany w tajnym archiwum diecezji, natomiast dwie autentykowane kopie 23 czerwca 2004 r. zostały przekazane do Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie.

---

²⁰ Zob: *Santo Schuman – Święty w garniturze*, www.schuman.pl/pl/fundacja/historia-fundacji-schumana/robert-schuman/712-santo-schuman-wity-w-garniturze [dostęp: 11.05.2016].

Postulatorem na tę fazę procesu, za zgodą wspomnianej Kongregacji, został ustanowiony ks. P.B. Ardura, zaś dotychczasowy postulator przyjął funkcję wicepostulatora.

Dnia 27 lutego 2006 r. Kongregacja wydała dekret o ważności procesu diecezjalnego. Przystąpiono do redakcji *Positio Super Virtutibus* (Pozycja o heroicznosci cnót chrześcijańskich), która jest przedmiotem dyskusji merytorycznych w Kongregacji²¹.

Ukończenia prac postulacja spodziewała się w 2013 r., obchodzonym jako Rok Schumana, w związku z 50-leciem jego śmierci, by: 1) informować o R. Schumanie, jego duchowości, promować i rozwijać opinię świętości; 2) pokazywać, że zaangażowanie polityczne jest zgodne ze świętością, do której każdy chrześcijanin jest powołany – jak przypomniał Sobór Watykański II; 3) kształcić młode pokolenie na temat pracy R. Schumana i znaczenia osobistego zaangażowania w sprawy publiczne²².

Powód w sprawie – Instytut św. Benedykta – realizuje swoje cele w diecezji, m.in. poprzez doroczne konferencje. Jubileuszowa odbyła się w dniach 4-8 września 2013 r. i przebiegała pod hasłem: „Robert Schuman: Świętość i polityka”²³. W przesłaniu na to wydarzenie Sekretarz Stanu Stolicy Apolstolskiej kard. T. Bertone napisał, że papież Franciszek ma nadzieję, iż Europa może podejmować zawsze bardziej świadomie swoją prawdziwą tożsamość i duchowe dziedzictwo, kontynuując intuicję R. Schumana.

Działania Instytutu są bardzo przemyślane, eksponują dotąd mniej znane wątki duchowości Sługi Bożego, przyczyniając się do rozprzestrzeniania opinii świętości. W czasie wspomnianej konferencji rozważano zagadnienia: „Roberta Schumana polityka w służbie dobra wspólnego”, „Robert Schuman: świętość i polityka”, „Robert Schuman, chrześcijańskim politykiem”, „Europa Roberta Schumana: wspólnota narodów zjednoczonych przez swoje chrześcijańskie korzenie”. Dwa z ostatnich tematów podjęte zostały przez arcybiskupa Lyonu, prymasa Galii (kard. P. Barbarin) oraz arcybiskupa Esztergom-Budapeszt i prezesa Rady Konferencji Episkopatów Europy (kard. P. Erdë), co też symbolizowało jednanie naro-

---

²¹ Najważniejsze etapy procesu beatyfikacyjnego zob. na stronie diecezji Metz: www.metz-catholique.fr/dossiers/robert-schuman/681-quelques-etapes-de-l-enquete-canonique-concernant-robert-schuman [dostęp: 01.05.2015]; zob. też inne materiały poświęcone Słudze Bożemu: www.metz-catholique.fr/dossiers/robert-schuman [dostęp: 01.05.2015].

²² J. PARAGON, *Ouverture de l'annee Robert Schuman* (wywiad 2012); zob. TENŹE, *Robert Schuman (1886-1963). Un chemin de sainteté en politique*, www.ilebouchard.com/uploads/2012/09/2013-01-27-Conf.-RS-Un-chemin-de-saintete-J-Paragon.pdf [dostęp: 10.05.2015].

²³ *Robert Schuman. Sainteté et politique. Actes des journées organisées à Metz du 4 au 8 septembre 2013* par l'Institut Saint-Benoît, Metz: Editions des Paraiges 2014.

dów Europy i budowanie zjednoczonego i braterskiego społeczeństwa, dla którego przez całe życie pracował R. Schuman²⁴.

2. ALCIDE DE GASPERI (3.04.1881-19.08.1954)

Na temat cnót osobistych A. De Gasperiego rozległ się wręcz chóralny głos zaraz po jego śmierci 19 sierpnia 1954 r. w Sella di Valsugana, gdzie przebywał na wakacjach. Także patriarcha Wenecji, kard. A.G. Roncalli, bezpośrednio po otrzymaniu wiadomości powiedział: „Zapytany w ewentualnym procesie beatyfikacyjnym o moje świadectwo, zapewniam, że będzie ono korzystne, co do uznania cnót tego męża stanu, ewidentnie inspirowanego biblijną wizją życia w służbie Bogu, Kościołowi i Ojczyźnie”.

Arcybiskup Mediolanu I. Schuster na wieść o śmierci De Gasperiego stwierdził, że odszedł z tej ziemi chrześcijanin pokorny i prawy, który dał swą wiarą świadectwo doskonałe, w swoim życiu prywatnym i publicznym”. To niezwykle pogodzenie tych obszarów wynikało z faktu, że De Gasperi wszedł do polityki jako do służby, ze swoimi cnotami religijnymi i obywatelskimi. Tylko przy takiej komplementarności można dojść do pełni życia²⁵.

Także papież Jan Paweł II wyrażał się o nim w najlepszych słowach, m.in. w jednym z listów do biskupów włoskich pytał: „Czyż nie jest znaczącym to, że między największymi promotorami jedności kontynentu byli De Gasperi, Adenauer, Schuman..., ożywieni głęboką wiarą chrześcijańską? Nie były to czasem wartości ewangeliczne wolności i solidarności, które inspirowały ich drogi?”.

Z poparciem rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego swojego fundatora wystąpiła włoska chrześcijańska demokracja w 1987 r. W tym celu w Trydencie, diecezji jego pochodzenia, powstał specjalny komitet z byłym wikariuszem biskupim tej diecezji G. Bartolameottim. W Rzymie powstał drugi komitet z udziałem m.in. ówczesnego ministra spraw wewnętrznych O.L. Scalfariiego i ministra spraw zagranicznych G. Andreottiego, przez lewicę zwanego świeckim kardynałem (*el cardenal laico*)²⁶.

---

²⁴ Zob. *50e anniversaire de la mort de Robert Schuman – 4 septembre 2013*, www.robert-schuman.com [dostęp: 10.05.2015].

²⁵ J.M. SAIZ, *La visión cristiana de los Padres de Europa*, „UNISCI Discussion Papers” 14 (2007), s. 124; zob. A. CANAVERO, *Alcide de Gasperi – Cristiano, demócrata, europeo*, Roma: Fondazione Alcide de Gasperi 2010.

²⁶ *La Democrazia Cristiana promuove la beatificación de Alcide de Gasperi*, „EL Pais” 27.02.1987. Pogląd w tej sprawie tego ostatniego zob.: G. ANDREOTTI, *De Gasperi e il suo tempo*, Milano: Mondadori 1956; G. ANDREOTTI, *De Gasperi visto da vicino*, Milano: Rizzoli 1987.

Dnia 11 grudnia 1989 r. bp C. Ruini, wówczas sekretarz Konferencji Episkopatu Włoch, zapowiedział rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego De Gasperiego.

W diecezji sprawę rozpoczęto w kwietniu 1992 r., przez decyzję abpa Trydentu, który przejął ideę komitetu z lutego 1987 r., z ówczesnym abpem Trydentu G.M. Sartorim²⁷. Powstało stowarzyszenie Alcide de Gasperi, propagujące aspekty religijne jego osoby. Od początku przychylnie na rozpoczęcie sprawy patrzyli tylko chrześcijańscy demokraci. Inni podnosili, że gdy Kościół go beatyfikuje, to zrobi prezent tylko dla tej partii, przez którą jest czczony. „Nie chcemy świętego partyjnego demokratty”, bronił idei prał. A. Costa wiceposulador, podkreślając, by od początku nie wiązać sprawy jako pochodzącej z kuluarów polityki, ale świętego, który był demokratą, politykiem. „Jesteśmy dopiero na początku procesu, który niewątpliwie potrwa lata, a nikt dzisiaj nie może powiedzieć, jak się zakończy. Wiemy zaś z całą pewnością, że nasze prace będą całkowicie wolne od jakiegokolwiek oceny politycznej, będziemy się poruszać tylko w obszarze ściśle religijnym”.

Dnia 8 grudnia 1992 r. bp Sartori, ustanowiwszy postulatora o. T.M. Sartoriego OSM, zwrócił się do Konferencji Episkopatu regionu Trydentu o opinię, co do prowadzenia sprawy, a do Stolicy Apostolskiej o *nihil obstat*. Kard. Felici, prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, dnia 29 kwietnia 1993 r. dał „zielone światło” dla rozpoczęcia fazy diecezjalnej procesu.

Dnia 18 września 1993 r. bp Bolzano-Bressanone W.E. Egger, uznając silną motywację chrześcijańską i ideową, które wpłynęły na rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego, stwierdził, że mieszkańcy terytorium Górnej Adygi nie opowiadają się za jego prowadzeniem. Powodem są zastrzeżenia do decyzji politycznych De Gasperiego w odniesieniu do Południowego Tyrolu, tak silne, że przynajmniej dla części wiernych niemieckojęzycznych staje się to problemem natury religijnej. Dokładniej, chodzi o umowę De Gasperi – Gruber, zawartą w Paryżu 5 września 1946 r., a regulującą kwestię Południowego Tyrolu. Jeden z kapucynów z Bressanone, o. J. Wieser zbierał podpisy pod petycją przeciw prowadzeniu procesu, a pierwszym podpisanym pod nią był biskup pomocniczy Bolzano-Bressanone H. Forer.

L. Bressan – abp Trydentu od 1999 r. – stwierdził, że jest mu przykro, że kwestia Południowego Tyrolu, wprowadziła stagnację w diecezjalną fazę postępowania beatyfikacyjnego męża, który działał w najwyższym stopniu z miłością, by polityka była w służbie człowieka i dobra wspólnego, w jakże trudnym czasie. W 2003 r. postulador podał się do dymisji zapewniając, że czyni to z przyczyn

---

²⁷ O. LA ROCCA, *Sant' Alcide Della discordia*, „La Repubblica” 16.04.1992.

osobistych²⁸. Niesprawiedliwie o blokowanie procesu oskarżono w 2006 r. papieża Benedykta XVI²⁹, zamiast niezdecydowanego powoda w sprawie, zwlekającego z mianowaniem pełnomocnika w procesie, czyli postulatora. Z kolei teraz krewni Sługi Bożego oczekują osobistej interwencji papieża Franciszka w proces w fazie diecezjalnej³⁰.

Dla obserwatora z zewnątrz wydaje się, że ostatnio zwolennicy i przeciwnicy beatyfikacji w diecezji wychodzą z klinczu. Mogłoby o tym świadczyć spotkanie w Calavino z 21 września 2014 r., zorganizowane przez lokalne kręgi myśli „Alcide De Gasperi”, we współpracy z fundacją Trydencką Alcide De Gasperi, przy udziale różnych kręgów kulturowych, dedykowane regionom autonomicznym w myśli i aktywności politycznej tego męża stanu.

III. ZNACZENIE SPRAWY BEATYFIKACYJNEJ DLA KOŚCIOŁA I EUROPY

Kard. J. Saraiva Martins, wieloletni prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, w jednym z wywiadów zastrzegł, że refleksje na temat świętości w działalności politycznej odnoszą się do świeckich chrześcijan, bo tylko oni mają ją jako zadanie własne w Kościele. Zaś duchowni, zakonnicy i zakonnice mają własną misję, w której winni się powstrzymać – w zwykłych warunkach – od aktywności politycznej, ekonomicznej i związkowej³¹.

Od razu trzeba zastrzec, że incjatywa otwarcia procesów Schumana i Gasperiego została podjęta przed polemiką na temat wprowadzenia do Konstytucji europejskiej chrześcijaństwa jako elementu jednoczącego Europę. Procesy te zostały zainicjowane prawie dwie dekady wcześniej. Nie jest więc prawdą, że Kościół

²⁸ Zob. E. MARICONI, *De Gasperi „Beato”? C'è dice no*, „Il Giornale d'Italia” 23.10.2015, <http://www.ilgiornaleditalia.org/> [dostęp: 11.05.2016].

²⁹ *Proces beatyfikacyjny Alcide de Gasperi zahamowany*, stwierdziła jego córka M. Romana w rozmowie z „Corriere della Sera”, co w Polsce upowszechniła m.in. KAI 21.08.2006, a za nią za inne media wprost stwierdzając, że „Papież blokuje beatyfikację” (ŻW 14.09.2006).

³⁰ *Beatificazione di De Gasperi, il Papa incontra la figlia dello statista trentino*, ADNkronos 14.01.2016, http://www.adnkronos.com/fatti/cronaca/2016/01/14/beatificazione-gaspero-papa-incontra-figlia-dello-statista-trentino_47sRkL42zL1IjyHfIhBo8M.html [dostęp: 11.05.2016]. Franciszek przyjął wtedy córkę Alcide De Gasperi – Marię Romanę De Gasperi. Kolejne media, z powołaniem na pierwotne źródło, podały, że *Papież zajmie się beatyfikacją Alcida De Gasperiego* („Niedziela”, KAI).

³¹ G. CARDINALE, *Los politicos tambien van al cielo*, „30Giorni” 09.2004, http://www.30giorni.it/articoli_id_4420_12.htm [dostęp: 11.05.2016]. Zob. R. LEJEUNE, *Robert Schuman. Padre de Europa 1886-1963*, Madrid: Palabra 2000.

rozpoczął ich procesy w reakcji na polemikę i chęć wzmocnienia w niej swojej pozycji. Faktycznie taki zarzut, to nawiązywanie do nurtu brytyjskiego, jeszcze z okresu rządów M. Thatcher, oskarżającego Wspólnotę, że jest konspiracją katolicką, dyrygowaną przez Watykan³².

1. SŁUGA BOŻY ROBERT SCHUMAN

Gdy chodzi o znaczenie wyniesienia na ołtarze Sługi Bożego Roberta Schumana, to dobrze wyraża je tekst modlitwy zaaprobowany przez władzę kościelną 5 grudnia 1988 r., wkrótce po powstaniu Instytutu św. Benedykta, a kilka lat przed rozpoczęciem sprawy beatyfikacyjnej:

«Panie, Ty chciałeś, aby Twoje stworzenia odzwierciedlały Twoją miłość i aby narody pomiędzy sobą budowały więzi pokoju i solidarności.

Twój sługa Robert Schuman był wiernym budowniczym pokoju. Swoje obowiązki wykonywał z apostołską gorliwością. Był współtwórcą Unii Europejskiej, pragnął, aby „Europa zapowiadała powszechną solidarność narodów”. Poprzez każde swoje działanie wskazywał, iż polityka może być drogą do świętości. Na obraz Twojego Syna był „cichy i pokorny sercem” (Mt 11: 29).

Panie, pozwól nam w Twoim Kościele czcić Roberta Schumana, ucznia i naśladowcę Chrystusa, jako błogosławionego. Niech on będzie wzorem dla ustawodawców i rządzących, by i oni stawali się sługami dla swoich narodów oraz pracowali na rzecz pokoju i sprawiedliwości między nimi.

Udziel nam, za przyczyną Twojego sługi Roberta Schumana, łaski... Boże Ojczy, w czasie naszego ziemskiego pielgrzymowania uczyni nas narzędziami Twojej świętej woli. A poprzez wewnętrzne zmagania w wierze daj nam osiągnąć życie wieczne, do którego jesteśmy powołani (1 Tm 6: 12) i za przykładem Roberta Schumana dopomóż nam żyć w Twojej miłości. Amen»³³.

W tym kontekście należy przywołać tylko kilka wypowiedzi podkreślających jego duchowość:

Bp I.M. Emanuel (Speyer; Dioecesis Spirensis, w regionie kościelnym Bambergu, bp w latach 1953-1968): beatyfikacja Schumana „jasno pokazałaby światu, że i dzisiaj możliwa jest świętość w polityce”. Obecność w polityce traktował jako służbę i powołanie. Matka uczyła go: „trzeba przeżyć życie, czyniąc dobro innym”³⁴.

³² *The European Commission and Religious Values*, „The Economist” 28.10.2004; por. P. SOBČZYK, *Kościół a wspólnoty polityczne*, Warszawa: Santiago 2005.

³³ Za: P. KOSTECKI, *Robert Schumanie, módl się za nami!*, [w:] *Schuman i jego Europa*, red. A. Radwan, Warszawa: polska Fundacja im. Roberta Schumana 2015, s. 78-79.

³⁴ TENŻE, *Robert Schumanie, módl się za nami!*, s. 111.

Ten prawnik, polityk, świecki apostoł łączył modlitwę z działaniem, politykę z miłością, osobistą świętość z dobrem publicznym (m.in. uczestnictwo we Mszy św. porannej, także gdy pełnił najwyższe urzędy, jeśli to tylko było możliwe). Nie był koniunkturalistą, pokornie znosił złośliwości z powodu wiary. Był uprzejmy, ale nieustępliwy. Posiadał umiejętność słuchania i zachowania dyskrecji.

W życiu zawodowym były widoczne te same cechy, którymi kierował się w życiu prywatnym: prostota, uczciwość, tolerancja, zdolność przyjmowania argumentów drugiej strony, szacunek dla każdego.

R. Barre, jego współpracownik, zaświadczył, że nie było w nim podziału na etykę prywatnych przekonań i etykę odpowiedzialności wynikającą z zawodowych zobowiązań. Był człowiekiem wolnym, bez hołdowania poprawności politycznej w sercu państwa z usankcjonowanym laickim charakterem³⁵.

Był stały, co wyraża choćby jego wypowiedź z 19 marca 1958 r.: „wszystkie kraje Europy są przesiąknięte cywilizacją chrześcijańską. Ona jest duszą Europy i powinniśmy powrócić do tego”³⁶. „Ten związek narodów nie musi i nie może przeobrazić się w firmę ekonomiczną czy techniczną. Trzeba mu dać duszę. Europa będzie żyła i się obroni, jeśli będzie miała własną świadomość (sumienie) i odpowiedzialność, a tak się stanie, gdy powróci do pryncypiów chrześcijańskich – solidarności i braterstwa”³⁷.

Sięganie do przeszłości, nie miało być tylko wspomnianiem, ale szukaniem solidnej podstawy do przewycięzania skutków wojen, dla więzów instytucjonalnych (wspólnoty), poczynając od jednego z sektorów – ekonomicznego. Ostrzegał jednocześnie, że ograniczanie się tylko do niego mogłoby doprowadzić do utraty ducha europejskiego, a więc i braku poczucia solidarności, „która na płaszczyźnie międzynarodowej równa się wspólnocie środków, obowiązków, a przede wszystkim przeznaczenia”. A tym przeznaczeniem był pokój w Europie, Boży pokój³⁸.

F.J. Aznar Sala w *Robert Schuman: custodio de la educación cristiana en Europa como marco de futuro para la hispanidad* przypomina jego nauczanie na temat ważności edukacji chrześcijańskiej dla przyszłości Europy i osobisty przykład (obrona wolności edukacji w imię edukacji integralnej w Alzacji-Lotaryngii)³⁹. Na aktualność źródeł, z których czerpał i nauki, którą zostawił, a także

³⁵ Tamże, s. 103.

³⁶ E. ZIN, *La fe ilumino su acción política*, „30Giorni” 9 (2004), http://www.30giorni.it/articoli_id_4421_l2.htm [dostęp: 22.06.2016].

³⁷ *Pour l'Europe*, za: j.w.

³⁸ Zob. KOSTECKI, *Robercie Schumanie, módl się za nami!*, s. 104-106.

³⁹ Zob. F.J. AZNAR SALA, *Robert Schuman: custodio de la educación cristiana en Europa como marco de futuro para la hispanidad*, www.formacioncontinua.ucv.es/wp-content/uploads/2013/03/Reflexion_R_Schuman.pdf [dostęp: 01.05.2015].

przykładu zaangażowania w politykę i edukację, wskazywał m.in. Jan Paweł II, a później papież Benedykt XVI, choćby w przemówieniu do uczestników europejskiego spotkania studentów 11 lipca 2009 r.⁴⁰

2. SŁUGA BOŻY ALCIDE DE GASPERI

Po jego śmierci G. Andreotti powiedział: „umarł jako święty [...] Był dobrym chrześcijaninem, wielkim człowiekiem”⁴¹.

Sam Alcide De Gasperi za życia pisał do żony Franciszki: „Są ludzie wojownicy (zdobywcy), ludzie władzy (mężowie stanu), ludzie wiary. Ja chciałbym się znaleźć między tymi ostatnimi”⁴². I tak było, zaświadczają liczni.

Wbrew oskarżeniom, impuls do kontynuowania sprawy dał 20 czerwca 2009 r. papież Benedykt XVI w przemówieniu do Rady Fundacji Alcide De Gasperi, której członków przyjął na audiencji w Watykanie⁴³. Papież podał go jako przykład dla wszystkich polityków włoskich o inspiracji katolickiej, ale nie tylko. To świadectwo męża stanu, który „w swojej działalności politycznej służył Kościołowi, Włochom, Europie [...] bez służenia Kościołowi przez cele polityczne i bez schodzenia w swoich wyborach politycznych od wskazań sumienia”. Umiał łączyć głęboką duchowość z działalnością polityczną. W historycznych chwilach głębokich przemian społecznych we Włoszech i Europie, wśród niemałych trudności, umiał on skutecznie poświęcić się służbie dobru wspólnemu. Z roztropną dalekowzrocznością kierował odbudową Włoch, które wyszły z okresu faszyzmu i II wojny światowej. Odważnie wytyczył im drogę na przyszłość. Bronił ich wolności i demokracji. Wylansował ich wizerunek na arenie międzynarodowej. „Pamięć jego doświadczenia w rządzeniu i jego świadectwo chrześcijańskie winny

---

⁴⁰ BENEDICTO XVI, *San Pablo antes y después de Damasco. Catequesis*, 27 de agosto de 2008. Discurso (11.07. 2009), http://w2.vatican.va/content/benedictxvi/es/audiences/2008/documents/hf_ben-xvi_aud_20080827.html [dostęp: 22.06.2016].

⁴¹ Por. G. ANDREOTTI, *De Gasperi visto da vicino*, Milán: Rizzoli 1986; L. TEDESCHI, *Il giovane De Gasperi*, Milano: Bompiani 1974; A. RICCARDI, *Pio XII e Alcide De Gasperi – una storia segreta*, Roma-Bari: Laterza 2003; M.R. DE GASPERI, *Mio caro padre* Genova-Milano: Marietti 2003; M.R., DE GASPERI, *De Gasperi. Ritratto di uno statista*, Milano: Mondadori 2004.

⁴² Zob. wydanie listów: Alcide DE GASPERI, *Cara Francesca. Lettere*, Brescia: Morcelliana 2004.

⁴³ B. BARTOLONI, *De Gasperi Beato, impulso dal Papa. Benedetto XVI: sia esempio di moralità per i governanti*, „Corriere della Sera” 21.06.2009, s. 25.

korygować i stymulować tych ludzi, którzy dziś rządzą Włochami i innymi narodami, by się inspirowali Ewangelią” – zachęcał Benedykt XVI⁴⁴.

Jakże aktualne jest napomnienie De Gasperiego, co do ryzyka budowania tylko administracji wspólnotowych, bez wyższej woli politycznej, w oderwaniu od wartości: taka superstruktura mogłaby stać się opresyjną, jak to się zdarzało już w Imperium Rzymskim⁴⁵.

Ewentualna beatyfikacja byłaby pierwszą przywódcy współczesnego rządu (nie licząc monarchów z przeszłości). Jego fraza: „Polityk patrzy na przyszłe wybory, mąż stanu na następną generację” może być inspirująca dla współczesnych, dla ich podejścia do celu i motywów zaangażowania w politykę (por. rozważania M. Webera na temat: polityk – powołanie; polityk – zawód), dla przezwyciężenia kryzysu między tym, co wzniosłe z przeszłości a współczesnym przywództwem, na co wskazywał m.in. G. Napolitano⁴⁶.

Istituto De Gasperi w Bolonii podejmował istotne kwestie dla poznania i zrozumienia myśli i postawy Patrona w czasie seminariów. Znane Autorowi artykułu z lat 2012-2013, już w swej tematyce są inspirujące. Szkoda, że na gruncie polskim nie można zauważyć ich śladów⁴⁷.

ZAKOŃCZENIE

Jak zaznacza prof. M. Piotrowski, po 1992 r., od Traktatu z Maastricht „obserwujemy odchodzenie od wartości prezentowanych przez ojców założycieli. Nie tylko zapomina się o chrześcijańskich korzeniach Europy, ale ruguje się odniesienia do wartości chrześcijańskich z najważniejszych dokumentów, usuwa się symbolikę krzyża z przestrzeni publicznej oraz dyskryminuje polityków otwarcie przyznających się do swojej wiary. [...] Oczyszczana europejska przestrzeń z katolików i ludzi wierzących zapełniana jest przez innych bohaterów – unijnych pseudoświątych”⁴⁸.

⁴⁴ KAI, *Papież o jednym z ojców zjednoczonej Europy*, „Wiadomości KAI” 28.06.2009, 26 (2009), s. 27. Zob. I. GIORDANI, *Alcide De Gasperi il ricostruttore*, Roma: Ed. Cinque Lune 1955.

⁴⁵ F. FRATINI, *Europa: la visión de los padres fundadores*, „30 Dias” 12 (2011). Por. J.M. SAIZ ÁLVAREZ, *Retos del proceso de integración europeo. Una valoración*, „Revista EAN” 59 (2007), s. 27-40.

⁴⁶ FRATINI, *Europa: la visión de los padres fundadores*.

⁴⁷ Zob.: www.istitutodegasperi-emilia-romagna.it/htm/seminari2012.htm [dostęp: 30.04.2015].

⁴⁸ M. PIOTROWSKI, *Wszyscy święci Unii Europejskiej*, www.radiomaryja.pl/multimedia/myslac-ojczyzna-712/ [dostęp: 30.04.2015].

Jednak ewentualna beatyfikacja/kanonizacja obu, czy któregoś ze Sług Bożych, których sprawy zostały przedstawione, nie będzie działaniem służącym wypieraniu tychże. P. Kostecki, w cytowanym już artykule, postawił śródtytuł w formie prowokującego pytania – czy będzie *Beatyfikacja Roberta Schumana beatyfikacją Unii Europejskiej?*⁴⁹ Nie, bo nie będzie beatyfikacją wobec Unii Europejskiej, czy też jakiejś międzynarodówki partyjnej albo konkretnej partii politycznej, lecz w Kościele i wobec Kościoła (*coram Ecclesia*). Oczywiście jej przesłanie skierowane zostanie także do wszystkich ludzi dobrej woli. Jednocześnie trzeba zastrzec, że będzie beatyfikacją/kanonizacją osoby, a nie instytucji, choćby ta osoba ją tworzyła, czy kierowała nią. Będzie beatyfikacją ze względu na udowodnione cnoty osoby, a nie za poszczególne jej decyzje, także polityczne, również te nietrafione, niekiedy interpretowane dziesiątki lat później z błędem ahistoryzmu.

Sprawa beatyfikacyjna Roberta Schumana wydaje się mniej skomplikowana, stąd jest zdecydowanie bardziej zaawansowana, chociaż formalnie rozpoczęta później. Wymogi wstępne zostały spełnione bez zastrzeżeń, m.in. dzięki aktywności powoda w procesie. Od strony praktycznej zachodzi tylko wątpliwości, co do liczby świadków (aż ponad 200) oraz, co do oparcia się głównie na politykach, chociaż „nie samą polityką” Sługa Boży żył. Należy mieć nadzieję, że te wątpliwości znikną wraz z wynikami dyskusji merytorycznych w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, które dadzą papieżowi moralną pewność do podjęcia decyzji o zaliczeniu R. Schumana w poczet błogosławionych.

Już sam proces beatyfikacyjny A. De Gasperiego ma wpływ na Kościół partykularny, na podzielonych wiernych archidiecezji trydenckiej, jak też lepszego poznania życia Sługi Bożego i rozwiania ewentualnych wątpliwości, jeśli takie są. Ostatnie lata dają nadzieję, że czas sprzyjać będzie dojrzeniu wiary poróżnionych w tej sprawie osób, uwolnieniu się od mierzenia wielkości człowieka i jego cnót schematami narodowościowymi czy partyjnymi. Wyrazem takiego stanu będzie zakończenie diecezjalnej fazy procesu, przesłanie akt do dyskusji merytorycznych w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych – nad heroicnością cnót i sposobem ich realizacji przez Sługę Bożego przy spełnianiu obowiązków swego stanu.

---

⁴⁹ KOSTECKI, *Robercie Schumanie, módl się za nami!*, [w:] *Schuman i jego Europa*, s. 88.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA PRAWA

- BENEDICTO PP. XVI: San Pablo antes y después de Damasco. Catequesis, 27 de agosto de 2008. Discurso (11.07.2009), http://w2.vatican.va/content/benedictxvi/es/audiencias/2008/documents/hf_ben-xvi_aud_20080827.html [dostęp: 22.06.2016].
- BENEDICTUS PP. XIV: De Servorum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione, wyd. 9, Prati: in Typographia Aldina 1840.
- Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (18.10.1990), AAS 82 (1990), s. 1033-1363; tekst polski w: Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich promulgowany przez Papieża Jana Pawła II, tł. L. Adamowicz, M. Dyjakowska, Lublin: Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium” 2002.
- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań: Pallottinum 1984.
- CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM: Sanctorum Mater. Istruzione per lo svolgimento delle Inchieste diocesane o eparchiali nelle Cause dei Santi (17.05.2007), AAS 99 (2007), s. 465-510; *Communications* 39 (2007), nr 2, s. 221-268.
- CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: Nota ilustrativa sobre la fórmula conclusiva de la ‘Professio fidei’ (29.06.1998), *L’Osservatore Romano*, 30 junio – 1 de julio 1998, s. 4, nr 11; tekst polski w: *L’Osservatore Romano* (wyd. pol.) 19 (1998), nr 10, s. 16-19.
- IOANNES PAULUS II: Constitutio Apostolica Divinus perfectionis Magister. Modus procedendi in Causarum canonizationis instructione recognoscitur et Sacrae Congregationis pro Causis Sanctorum nova datur ordinatio (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 349-355.
- IOANNES PAULUS PP. II: Adhortatio apostolica post-synodalis Christifideles laici de vocatione et missione Laicorum in Ecclesia et in mundo (30.12.1988), AAS 81 (1989), s. 393-521; tekst polski w: *L’Osservatore Romano* (wyd. pol.) 12 (109) 1988, s. 9-24.
- IOANNES PAULUS PP. II: Adhortatio apostolica post-synodalis Ecclesia in Europa vivente nella sua Chiesa, sorgente di speranza per l’Europa (28.06.2003); tekst polski w: *L’Osservatore Romano* (wyd. pol.) 24 (2003), nr 7-8, s. 4-39.
- IOANNES PAULUS PP. II: Homilia. In foro Sancti Petri habita occasione oblata beatificationis plurium Servorum Dei martyrum, AAS 89 (1997), s. 92-96.
- IOANNES PAULUS PP. II: Litterae encyclicae Veritatis Splendor de quibusdam quaestionibus fundamentalibus doctrinae moralis Ecclesiae (6.08.1993), AAS 85 (1993), s. 1133-1228; tekst polski w: Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II, t. II, Kraków: Wydawnictwo Św. Stanisława B. M.; Wydawnictwo M 1996, s. 531-637
- SACRA CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM: Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis (7.02.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 396-403.

LITERATURA

- 50e anniversaire de la mort de Robert Schuman – 4 septembre 2013, www.robert-schuman.com [dostęp: 10.05.2015].
- ANDREOTTI Giulio: De Gasperi visto da vicino, Milano: Rizzoli 1987.
- ANDREOTTI Giulio: De Gasperi e il suo tempo, Milano: Mondadori 1956.
- ANDREOTTI Giulio: De Gasperi visto da vicino, Milán: Rizzoli 1986.

- AZNAR SALA Francisco J., Robert Schuman: custodio de la educación cristiana en Europa como marco de futuro para la hispanidad, www.formacioncontinua.ucv.es/wp-content/uploads/2013/03/Reflexion_R_Schuman.pdf [dostęp: 01.05.2015].
- BAR Wiesław: Przed „Sanctorum Mater”, [w:] O „Sanctorum Mater”, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich 2008, s. 5-26.
- BAR Wiesław: Walor eklezjalny beatyfikacji i kanonizacji, [w:] Przygotowanie sprawy beatyfikacyjnej, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin: Wydawnictwo KUL 2010, s. 57-98.
- BARTOLONI Bruno: De Gasperi Beato, impulso dal Papa. Benedetto XVI: sia esempio di moralità per i governanti, *Corriere della Sera* 21.06.2009, s. 25.
- Beatificazione di De Gasperi, il Papa incontra la figlia dello statista trentino, ADNkronos 14.01.2016, http://www.adnkronos.com/fatti/cronaca/2016/01/14/beatificazione-gaspero-papa-incontra-figlia-dello-statista-trentino_47sRkL42zL11JyHfIhBo8M.html [dostęp: 11.05.2016].
- CANAVERO Alfredo: Alcide de Gasperi – Cristiano, demócrata, europeo, Roma: Fondazione Alcide de Gasperi 2010.
- CARDINALE Gianni: Los políticos tambien van al cielo, *30Giorni* 09.2004, http://www.30giorni.it/articoli_id_4420_12.htm [dostęp: 11.05.2016].
- DE GASPERI Alcide: Cara Francesca. Lettere, Brescia: Morcelliana 2004.
- DE GASPERI Maria R.: De Gasperi. Ritratto di uno statista, Milano: Mondadori 2004.
- DE GASPERI Maria R.: Mio caro padre, Genova-Milano: Marietti 2003.
- DELOOZ Peter: Pour une étude sociologique de la sainteté den l'Église catholique, *Archives de Sociologie des Religions* 13(1961), s. 16-43.
- DELOOZ Peter: Sociologie et canonisation, Liège-La Haye: Faculte de Droit 1969.
- FRATINI Franco: Europa: la visión de los padres fundadores, *30Dias* 12 (2011), s. 4-7.
- GIORDANI Igino: Alcide De Gasperi il ricostruttore, Roma: Ed. Cinque Lune 1955.
- GUÍERREZ José L.: La instrucción „Sanctorum Mater” de la Congregación de las Causas de los Santos, *Ius Canonicum* 48 (2008), nr 96, s. 631-661.
- JOUGAN Alojzy: Słownik kościelny łańsko-polski, Warszawa: Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej 1992.
- KOSTECKI Paweł: Robercie Schumanie, módl się za nami!, [w:] Schuman i jego Europa, red. A. Radwan, Warszawa: Polska Fundacja im. Roberta Schumana 2015.
- KOSTECKI Paweł: Robercie Schumanie, módl się za nami!, *Pressje* t. 26/27 (2011), s. 101-107.
- La Democracia Cristiana promueve la beatificación de Alcide de Gasperi, *EL Pais* 27.02.1987.
- La Rocca Orazio, Sant' Alcide Della discordia, *La Repubblica* 16.04.1992, <http://ricerca.repubblica.it/repubblica/archivio/repubblica/1992/04/16/sant-alcide-della-discordia.html?ref=search> [dostęp: 21.06.2016].
- MARICONI Emma: De Gasperi „Beato”? C'è dice no, *Il Giornale d'Italia* 23.10.2015, <http://www.ilgiornaleditalia.org/> [dostęp: 11.05.2016].
- MISZTAŁ Henryk: Kanonizacja równoznaczna, *Prawo Kanoniczne* 21 (1978), nr 3-4, s. 189-215.
- MISZTAŁ Henryk: Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura, wyd. 2, Sandomierz-Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne Sandomierskie 2003.
- MISZTAŁ Henryk: Walor społeczny kanonizacji na przykładzie sprawy Anny Jenke (1921-1976), *Roczniki Nauk Prawnych* 10 (2000), z. 2, s. 155-169.
- MISZTAŁ Henryk: Znaczenie społeczne beatyfikacji i kanonizacji, *Roczniki Nauk Prawnych* 9 (1999), z. 2, s. 74-95.

- NOWAK Edward: L'evangelizzatore del terzo millennio è sinonimo di santo: beatificazioni e canonizzazioni nella pastorale della nuova evangelizzazione, [w:] *Las Causas de canonización hoy. Teología y Derecho*, red. R. Quintana Bescós, Madrid: Delegación Episcopal para las Causas de los Santos de la Archidiócesis de Madrid 2003, s. 169-202.
- Papież o jednym z ojców zjednoczonej Europy, *Wiadomości KAI* 26 (2009) (28.06.2009), s. 27.
- PARAGON Jacques: Robert Schuman (1886-1936). Un chemin de sainteté en politique, www.ilebouchard.com/uploads/2012/09/2013-01-27-Conf.-RS-Un-chemin-de-saintete-J-Paragon.pdf [dostęp: 10.05.2015].
- PIOTROWSKI Mirosław: Wszyscy święci Unii Europejskiej, www.radiomaryja.pl/multimedia/myslac-ojczyzna-712/ [dostęp: 30.04.2015].
- Potrzebujemy Boga o ludzkim obliczu. Wywiad Benedykta XVI udzielony niemieckim medium przed planowaną na początek września pielgrzymką do Bawarii, „Wiadomości KAI” 34 (751) 2006, s. 24.
- RICCARDI Andrea: Pio XII e Alcide De Gasperi – una storia segreta, Roma-Bari: Laterza 2003.
- Robert Schuman. Sainteté et politique. Actes des journées organisées à Metz du 4 au 8 septembre 2013 par l'Institut Saint-Benoît, Metz: Editions des Paraiges 2014.
- SAIZ ÁLVAREZ José M.: La visión cristiana de los Padres de Europa, *UNISCI Discussion Papers* 14 (2007), s. 115-129.
- SAIZ ÁLVAREZ José M.: Retos del proceso de integración europeo. Una valoración, *Revista EAN* 59 (2007), s. 27-40.
- Santo Schuman – Święty w garniturze, www.schuman.pl/pl/fundacja/historia-fundacji-schumana/robert-schuman/712-santo-schuman-wity-w-garniturze [dostęp: 11.05.2016].
- SITARZ Mirosław: Miejsce instrukcji w hierarchii aktów normatywnych, [w:] *O „Sanctorum Mater”*, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich 2008, s. 27-40.
- SOBCZYK Paweł: *Kościół a wspólnoty polityczne*, Warszawa: Santiago 2005.
- TEDESCHI Lorenzo: *Il giovane De Gasperi*, Milano: Bompiani 1974.
- The European Commission and Religious Values, „The Economist” 28.10.2004.
- ZIN Edoardo: La fe ilumino su acción política, *30Giorni* 9 (2004), http://www.30giorni.it/articoli_id_4421_12.htm [dostęp: 22.06.2016].

SPRAWY BEATYFIKACYJNE ROBERTA SCHUMANA I ALCIDEGO DE GASPERIEGO
W APEKCIE ICH WALORU EKLAZJALNEGO

Streszczenie

Pojęcie waloru eklezjalnego (*momentum ecclesiale*) doczekało się już opracowań, zarówno w zakresie teoretycznym, jak też praktycznym – w odniesieniu do spraw zakończonych aktem beatyfikacji lub kanonizacji. Dlatego w pierwszej części artykułu przypomniane zostały tylko wybrane zagadnienia prawno-kanonizacyjne (I), szczególnie wiążące się z procesami beatyfikacyjnymi Sług Bożych – Roberta Schumana i Alcidego De Gasperiego. Stan tych spraw został przedstawiony w części drugiej (II). Natomiast w ostatniej, wyeksponowano ich znaczenie dla Kościoła i Europy (III).

Jednoznacznie zastrzeżono, że ewentualna beatyfikacja nie będzie wobec Unii Europejskiej, czy też jakiegóż międzynarodówki partyjnej albo konkretnej partii politycznej, lecz w Kościele i wobec Kościoła (*coram Ecclesia*). Oczywiście jej przesłanie skierowane zostanie także do wszystkich ludzi dobrej woli. Będzie beatyfikacją/kanonizacją osoby, a nie instytucji, choćby ta osoba ją tworzyła, czy kierowała nią. Będzie beatyfikacją ze względu na udowodnione cnoty osoby, a nie za poszczególne jej decyzje, także polityczne, również te nietrafione, niekiedy interpretowane dziesiątki lat później z błędem ahistoryzmu.

Słowa kluczowe: Schuman, De Gasperi, proces beatyfikacyjny, *momentum ecclesiale*, ojcowie UE

THE CAUSES OF BEATIFICATION OF ROBERT SCHUMAN AND ALCIDE DE GASPERI IN THE ASPECT OF THEIR IMPORTANCE OF THE CAUSE FOR THE CHURCH

S u m m a r y

The notion of the importance of the cause for the Church (*momentum ecclesiale*) was the subject both theoretical and practical studies – regarding the cases completed with the act of beatification or canonization. Therefore, in the first part of the article were characterized only selected aspects of legal and canonization issues (I), particularly involving the beatification processes of a Servants of God – Robert Schuman and Alcide De Gasperi. The status of these cases was presented in the second part (II). Their importance for the Church and Europe was shown in the last part of the article (III).

It has been clearly stated that the possible beatification will not concern the European Union, an international party or a particular political party, but it will be in the Church and towards the Church (*coram Ecclesia*). Of course, their message will be sent also to all people of good will. It will be the beatification/canonization of person, not institution, even if that person created or guided it. It will be the beatification due to the fact of the proven virtues of the person, not for his/her decisions, including the political ones even these unsuccessful, sometimes mistakenly interpreted many years later.

Translated by Agnieszka Romanko

Key words: Schuman, De Gasperi, beatification process, *momentum ecclesiale*, Fathers of the UE